specifinės formos galima spėti buvus vienagalių laivelio pavidalo skaldytinių.

Rasta keletas akmens dirbinių: 2 muštukai, 5 galąstuvai ir jų fragmentai, 1 skobtelio tipo dirbinys gludinimo žymėmis, 4,5x4 cm dydžio plokščias ovalus akmuo su vartojimo žymėmis, apsigludinęs, 5 maži gludinto akmens dirbinių fragmentai.

Surinkti 22 keramikos fragmentai. Iš šių 3 šviesios, rudai rausvos spalvos, trapios, lengvos šukės (molio masėje organinės priemaišos), priskirtinos viduriniajam neolitui, Narvos kultūrai. Vienoje šių šukių išlikęs duobučių ornamentas. Visiškai analogiška keramika rasta Pakretuonės IV stovyklavietėje-gyvenvietėje (žr. ATL 1988 ir 1989 metais. V., 1990. P. 13-15). Taip pat rasta 16 labai apdūlėjusių keramikos fragmentų (iki 2 cm dydžio), kurių molio masėje smėlis ir grūstas granitas. Šios keramikos priklausomybė neaiški. Viršutiniame maišytame sluoksnyje rastas pilkas indo pakraštėlio fragmentas, molio masė su smėliu ir grūstu granitu. Keletas tokių šukių surinkta tiriant pilkapius 1987 ir 1988 m. Skirtingai nuo anksčiau minėtųjų, jos gerai išlikusios neapdūlėjusios, kietos, netrapios, jos priklauso virvelinės keramikos kultūrai.

Tyrinėjant gyvenvietę, buvusio pilkapio griovio galo dugne rastos laužo liekanos. Laužavietės pėdsakai aptikti ir kito griovio gale. Jas būtų galima sieti su laidojimo apeigomis.

Rimutė Rimantienė

ŠVENTOSIOS 4-osios GYVENVIETĖS TYRINĖJIMAI

1990 ir 1991 m. buvo tęsiami tyrinėjimai, pradėti 1986 m. (žr. ATL 1986 ir 1987m. V.,1988.P.20-22; ATL 1988 ir 1989 metais. V.,1990.P.22-25). Prie tyrinėto ploto į šiaurės rytus jungtos tolimesnės perkasos, kurios apėmė buvusio

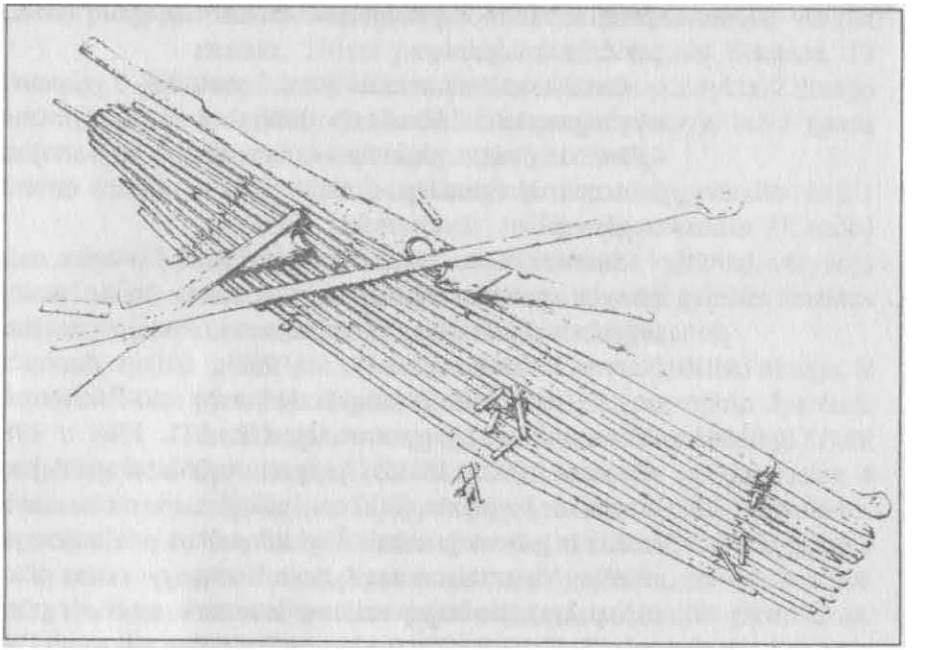

lazdyno karčių
klojinys

apie l0m pločio ežerėlio ruožą prie kranto. Tame tarpe ežero dugnas gilėjo labai staigiai - nuo 40 cm gylio nuo žemės paviršiaus iki 250 cm gylio. Per abu tyrinėjimų sezonus atkastas 244 m^2 plotas. Susisluoksniavimas labai vienodas. Paviršių dengė iki 40 cm storio durpių sluoksnis, po juo 10-30 cm storio rudo molio sluoksnelis, žemiau iki pat dugno sapropelis. Po juo senasis ežero dugnas - aleuritai. Sapropelyje išryškėjo du radinių horizontai. Apatiniojo horizonto (B), priklausančio ankstyvajam Narvos kultūros tarpsniui, radiniai gulėjo daugiausiai pačiame sapropelio sluoksnio dugne, tik giliau į ežerą - kiek aukščiau - iki 150 cm gylio nuo žemės paviršiaus. 100 cm nuo žemės paviršiaus aptikta šiek tiek viršutinio horizonto (A) radinių, priskirtinų Pamarių kultūrai.

A horizonte aptikta nedaug labai prastai išlikusios

keramikos, tačiau didelių gabalų, iš kurių pavyko nustatyti, kad puodai buvo mažai profiliuotų žemų puodynių pavidalo, kartais puoštų virvelių įspaudais ant kaklelio. Iš medinių 1990 m. 7'u kv aptiktas labai dailaus darbo dirbinys, primenantis jaučių jungą, nors tik apie 60 cm ilgio (galbūt modelis).

B sluoksnyje surinkta apie 1000 puodų šukių. Visos jos Narvos tipo, daugumos paviršius lygus, kartais brūkšniuotas, tik pati briauna ornamentuota įspaudėliais. Visi puodai smailiadugniai, dažniausiai dideli. Pasitaikė ir pailgų dubenėlių nuolaužų.

Antrą didžiąją radinių grupę, sudarė 45 tinklų pasvarėliai. Tai daugiausia pajūrio gargždo akmenys su iškalomis šonuose arba perskelti lauko akmenys, ant kurių retkarčiais išlikę liepos karnos pluošto ar virvelių liekanų. Tik vienas mažas pasvarėlis buvo apvyniotas beržo tošimi. Iš kitų akmeninių dirbinių minėtinas vienas labai dailiai gludintas įtveriamasis skalūno kirvelis. Rastos tik 6 titnago nuoskalos, tarp jų 1 trikampis kiek retušuotas ietigalis. Rastieji gintaro gabalėliai neapdirbti. Kaulinių dirbinių surinkta tik 13, nors šiaip neapdirbtų žvėrių kaulų ir žuvų ašakų buvo labai daug. Iš jų minėtinas neaiškus gludinto rago dirbinys su įduba šone, ylos, amuletai iš šernų priekinių dantų, ruonių ir šunų
ilčių.

Gerai išliką mediniai dirbiniai, kurių surinkta 24. įdomiausia grupė medinių dirbinių rasta 13'ž kv. Ji galėtų padėti paaiškinti ir kai kurių dažnai pasitaikančių dirbinių paskirtį. 150 cm nuo žemės paviršiaus, šiaurės rytiniame tyrinėto ploto kampe gulėjo 155 cm ilgio nužievintų lazdyno karčių klojinys, kurio išlikusi dalis iš 18 kartelių. Kartys 4 vietose tarpusavyje buvo sujungtos, iš abiejų pusių jas įtveriant tarp perskeltų lazdyno kartelių, apvyniotų beržo tošimi. Šie įtvarai tarpusavyje sujungti storomis liepos karnos virvelėmis su mazgais (pav.). To klojinio šiaurės vakariniame šone pririštas tokio pat ilgio butinis su mažyte

užkaba viršūnėje ir didesne arčiau vidurio

Per vidurį buvo gerokai išdilusi skylutė. Virš jo įstrižai gulėjo antras butinis, perlūžęs per pusę; abi jo pusės gulėjo atskirai. įstrižai ant visų šių karčių ir butinių gulėjo 134 cm ilgio perskelta kartis, smailėjanti viename gale, su neperskelta buože antrajame gale. Tokios pačios karties su buože dalis rasta ir atskirai, toliau nuo šio klojinio. Be to, atskirai rastos dar trijų butinių dalys, šaudomojo lanko dalis, ietis, rankena - įtvara mažam kirveliui, dalis dirbinio su plyšeliu skeltims, lentos (gal nuo luoto?) dalis, dviejų irklų dalys, įvairių ruošinių iš medžio nuoskalų.

Už 10 ir 20m į šiaurės rytus buvo padarytos bandomosios perkasos, iš kurių paaiškėjo, kad kultūrinis sluoksnis tęsiasi toliau pagal buvusio ežero krantą ir artėja prie Šventosios 2-osios gyvenvietės, tad tyrinėjimai turi būti tęsiami.

Egidijus Šatavičius

PASIENIU I MEZOLITINĖS STOVYKLAVIETĖS TYRINĖJIMAI

Pasienių 1-oji stovyklavietė buvo surasta 1979 m. A.Girininko, ir tais pačiais metais žvalgomojo pobūdžio kasinėjimais jis ištyrė 20 m^2 plotą. (žr. ALT 1978 ir 1979 metais. V., 1980.P.14-15).

Stovyklavietė yra Neries dešiniajame krante, ant pirmosios viršsalpinės terasos pakraščio, 200m į pietvakarius nuo Pasienių II kaimo (Vilniaus raj., Buivydiškių apyl.). Ji, tolstant nuo upės, pamažu kyla. Paminklas nedidelis, užima 50x30 m plotą. Dėl intensyvios ūkinės veiklos (suarta ir užsodinta eglaitėmis, verčiamos šiukšlės, važinėja sunkioji technika) paminklas buvo pasmerktas pražūčiai. Norint šito išvengti, pradėti nuoseklūs archeologiniai tyrimai. MA LII ištyrė 3 plotus: 1990 m. I (80 m^2), 1991 m. - II (16 m^2) ir III (48 m^2), viso 144 m^2.